

Hanna Laurila
PAO/PMA

Lausunto
9.5.2022
VN/11587/2022

Viite: STM:n lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sairausvakuutuksesta korvattavan taksimatkan enimmäishinnasta

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto

Liikenne- ja viestintäministeriö (jatkossa LVM) kiittää mahdollisuudesta lausua sairausvakuutuksesta korvattavan taksimatkan enimmäishinnasta annetun asetuksen muuttamisesta.

LVM suhtautuu ehdotukseen myönteisesti, vaikka se ei vaikuta Kansaneläkelaitoksen korvaamien kyytien hinnoittelumalliin liittyviin yleisempiin haasteisiin. Jotta muutoksella on toivottuja käytännön vaikutuksia taksipalvelujen saatavuuden turvaamiseen, olisi tärkeää seurata sitä, että Kansaneläkelaitoksen palvelutuottajat korottavat myös kuljetuksia suorittavien autoilijoiden saamia korvauksia.

Muutoksen tausta

Lausuntopyynnön liitteenä olleen perustelumuistion mukaan Kansaneläkelaitos on kilpailuttanut vuonna 2021 taksimatkojen suorakorvausmenetelyyn liittyvät taksimatkat. Jokaisessa maakunnassa on kaksi palveluntuottajaa, jotka toteuttavat kokonaisvaltaisesti Kansaneläkelaitoksen korvaamien taksimatkojen palvelun. Tarjouspyynnön liitteenä oli valtioneuvoston asetus sairausvakuutuksesta korvattavan taksimatkan hinnasta vuonna 2022. Asetuksessa vahvistetaan enimmäishinta, jota sovelletaan Kansaneläkelaitoksen kanssa sopimuksen tehneen tilausvälityskeskuksen välittämään taksimatkoihin. Tarjouksen tehneet palveluntuottajat antoivat alennusprosentin näistä asetuksen mukaisista hinnoista.

Kansaneläkelaitoksen ja palveluntuottajien välisten sopimusten mukaan palveluntuottajalle maksettavia hintoja tarkistetaan vuosittain. Polttoaineen hinnan nousun johdosta Kansaneläkelaitos on kuitenkin esittänyt 16.3.2022, että sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö tarkistaisi valtioneuvoston asetuksen mukaisia hintoja esimerkiksi taksiliikenteen kustannusindeksiin mukaan nopeammalla aikataululla.

Palveluntuottajalle maksettavat hinnat lasketaan voimassa olevan asetuksen mukaisista enimmäishinnoista tarjotun alennusprosentin mukaisesti. Perustelumuistion mukaan asetusta muuttamalla olisi mahdollista tarkistaa palveluntuottajille maksettavia hintoja ilman uutta kilpailutusta.

Viimeisin julkaistu taksiliikenteen kustannusindeksi on maaliskuulta 2022. Kustannusindeksiin perusteella taksiliikenteen kustannukset ovat kohonneet vuoden 2021 maaliskuusta vuoden 2022 maaliskuuhun noin 5,8 prosenttia.

Ehdotetut muutokset

Asetuksen mukaisia enimmäishintoja ehdotetaan korotettavaksi 5,8 prosentilla vuonna 2022. Korotus kohdistettaisiin saman prosenttiluvun mukaisesti kaikkiin asetuksessa mainittuihin hintoihin. Korotuksella pyritään väliaikaisesti kompensoimaan polttoaineen hinnan noususta johtuvaa kustannusten nousua.

Ehdotetut muutokset mahdollistaisivat palveluntuottajille maksettavien hintojen tarkistamisen. Muutosten toimeenpano edellyttää Kansaneläkelaitoksen ja palveluntuottajien osalta toimia, joiden toteuttaminen vaatisi noin neljä viikkoa.

Hintojen vaikutus taksipalvelujen saatavuuteen

Perustelumuiotiossa korotustarvetta perustellaan sillä, että polttoaineen hinnan nousun johdosta autoilijoiden ei ole kannattavaa ajaa Kansaneläkelaitoksen korvaamia matkoja nykyisillä hinnoilla. Jos moni autoilija lopettaa Kansaneläkelaitoksen korvaamien matkojen ajamisen, asiakkaiden pääsy elintärkeisiin hoitoihin vaarantuu. Perustelumuiotiossa todetaan myös, että jos palveluntuottajalle sopimuksessa määritelty vähimmäismäärä ajoneuvoja ei toteutuisi, Kansaneläkelaitos voisi joutua kilpailuttamaan tilausvälityskeskustoimintaa uudelleen. Tämä johtaisi perustelumuiotiossa mukaan väliaikaan, jolloin alueella ei olisi kilpailutettua tilausvälityskeskusta. Väliaikana kasvaisi riski kuljetuspalveluiden katkoksista.

LVM on aiemmin kiinnittänyt huomiota Kansaneläkelaitoksen kilpailuttamien sopimusten alhaisen hintatason mahdollisiin vaikutuksiin taksipalvelujen saatavuuteen erityisesti alueilla, joilla autoilijoilla on muuta taksipalvelujen kysyntää tai joilla autoilijan kustannukset ovat kyytien luonteen vuoksi tavanomaista korkeammat. LVM pitää enimmäishintojen tarkistamista sopimuksen mukaista nopeammalla aikataululla nopeasti kohonneen kustannustason vuoksi lähtökohtaisesti oikeansuuntaisena ja kannatettavana taksipalvelujen saatavuuden turvaamiseksi.

LVM kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että Kansaneläkelaitoksella on sopimus kokonaispalvelua tarjoavan välityskeskustan kanssa, joka solmii sopimukset kuljetuspalvelun toteuttavien autoilijoiden kanssa. Jotta hintojen korottaminen lisäisi autoilijoiden kiinnostusta tuottaa kuljetuspalveluja ja sitä kautta saavutettaisiin tavoiteltuja vaikutuksia Kansaneläkelaitoksen korvaamien taksipalvelujen saatavuuden varmistamisessa, hintojen korotuksen tulisi merkittävältä osin siirtyä kohonneet polttoainekustannukset maksavien autoilijoiden saamiin korvauksiin. Perustelumuiotiossa ei käy ilmi, millä sopimusoikeudellisella mekanismilla tämä toteutuu.

Enimmäishintojen korottaminen valtakunnallisesti samalla prosenttiluvulla ei huomioi taksiliikenteen tuotantokustannusten vaihtelua eri puolilla maata tai erityyppisissä taksipalveluissa, kuten kyytejä yhdisteltäessä. Alueellisia eroja liittyy myös siihen, kuinka pitkiä matkoja autoilijan on ajettava ilman asiakasta kyydin toteuttaakseen. Ymmärrämme kuitenkin, että kohonneisiin kustannuksiin on pidetty tarpeellisena reagoida

mahdollisimman nopeasti ja muutos on ollut yksinkertaisinta toteuttaa kaavamaisen korotusprosentin kautta.

Olli-Pekka Rantala
Osastopäällikkö

Hanna Laurila
Hallitusneuvos

Jakelu Sosiaali- ja terveysministeriön kirjaamo

Tiedoksi Paula Vuorenpää
Sosiaali- ja terveysministeriö